

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. VN/1985/2020-OKM-1.

Metsäkoulutus ry toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuuden korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä. Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen.

Hallituksen esityksen ensisijaisena tavoitteena on nostaa suomalaisten koulutus- ja osaamistasoa ja siten työllistymistä sekä vähentää syrjäytymistä. Lakiesityksen tavoitteet ovat ymmärrettäviä, mutta mielestämme oppivelvollisuuden nostaminen ja kaavailtu uudistus ei ratkaise koulutusjärjestelmän nykyisiä ongelmakohtia eikä ole kustannustehokas syrjäytymisen vähentämisessä.

Metsäalan yrityksille on tärkeää etenkin ammatillisesta koulutuksesta valmistuvien työntekijöiden osaamisen laatu, jossa ratkaisevaa on koulutuksen aikana saatu riittävä osaaminen esimerkiksi metsäkoneen käytössä. Työelämässä tarvittaviin taitoihin harjaantumisen puute on tutkitusti yksi ongelma työllistymisessä koulutusta vastaavaan työhön pienyritysvaltaisella metsäalalla. Kaavailtu esitys oppivelvollisuuden nostamisesta ei mielestämme paranna nuorten työllistymistä metsäalalla. Uhkana on, että uudistus johtaa toisen asteelta vastavalmistuvien nuorten osaamisen laadun heikkenemiseen, kun metsäalan oppilaitoksiin ohjautuu lisää metsäalan töihin soveltumattomia nuoria. Metsäalan koulutukseen ei ole hakeutunut riittävästi opiskelijoita, jotta opiskelija-ainesta olisi merkittävästi päästy valitsemaan.

Viime vuosina koulutukseen kohdistuneet leikkaukset ovat supistaneet lähiopetusta ja suurentaneet ryhmäkokoja myös toisella asteella. Metsäalan yritykset kertovat, ettei opiskelijoiden ammatillisessa koulutuksessa saama perusosaaminen ole riittävä ja puutetta on jo peruskoulussa opittavissa perustaidoissa. Metsäkoulutus ry näkee, että oppilaitoksilla tulisi olla riittävät resurssit, jotta ne kykenisivät nykyistä paremmin tarjoamaan laadukasta opetusta, joka vastaa nuoren työelämässä kohtaamia osaamisvaatimuksia ja työelämän vastaavuuksia. Metsäalan perustutkinnosta valmistuvien työ metsäalalla sisältää yksintyöskentelyä ja käytössä on usein kalliita koneita, joten työntekijän omatoimisuus ja vastuullisuus ovat tärkeitä ominaisuuksia ammatillisen osaamisen lisäksi. Siksi yhteiskunnan rajalliset resurssit tulisi suunnata oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ongelmien syyt tarkoin huomioivilla toimilla peruskouluissa ja toisella asteella.

Esitetty uudistus, etenkin toisen asteen opiskelun maksuttomuus ja oppivelvollisuuden nostaminen, tuo yhteiskunnalle ison ja jatkuvan menoerän. Uudistukselle esitetty rahoitus ei eri lähteiden mukaan vastaa uudistuksesta aiheutuvia todellisia kustannuksia. Ilmeisesti kustannusten määrittämisessä on ollut puutteita ja ne ovat aliarvioita. Tämä saattaa aiheuttaa tilanteen, jossa kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät joutuvat paikkaamaan puuttuvaa rahoitusta opetuksen muilla resursseilla ja tämä johtaa koulutuksen laadun heikkenemiseen metsäalan koulutuksessa.

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelun kustannukset vaihtelevat huomattavasti koulutusalan mukaan. Koulutuksenjärjestäjille tehdyn kyselyn mukaan lukion tutkintokohtainen kustannus oli 1822 euroa ja vastaava ammatillisen koulutuksen tutkintokohtainen kustannus oli 707 euroa. Alhainen ammatillisen koulutuksen kustannusarvio viittaa siihen, että koulutuksenjärjestäjät eivät ole ottaneet huomioon kaikkia korvattavia kustannuksia.

Metsäalan ammatillisessa koulutuksessa käytettävät opetusvälineet ovat kalliita. Esimerkki kalliista opiskeluvälineestä on vaikkapa metsäkone taikka hakkuukonesimulaattori. Tärkeä osa koulutusta on työpaikalla tapahtuva oppiminen. Metsäalalla koulutusopimukseen perustuvat opiskelutyöpaikat sijaitsevat keskimäärin melko etäällä oppilaitoksista ja myös opiskelijan kotoa. Matkakustannukset muodostunevat melko isoiksi. Yhteydenpitoon koulun ja opiskelijan välillä tarvitaan älypuhelin. Etäopiskelussa tarvitaan myös kannettava tietokone. Korvataanko ammatillisen koulutuksen opiskelijoille itsenäisessä ja etäopiskelussa tarvittavat tietokoneet ja puhelimet? Entä kustannetaanko koneenkuljettamiseen liittyvät tarvittavat ajokorttitutkinnot täysimääräisesti. Esimerkiksi B-ajokortti tarvitaan, että opiskelijat pääsevät työmaille metsään. Kustannetaanko metsäkoneasentajille heidän tarvitsemansa työkalut sekä metsureille moottorisahat, raivaussahat ja turvavarusteet? Kustannetaanko virtuaalinen opetusmateriaali? Tälläkin hetkellä nämä asiat on pitänyt ratkaista ja on ratkaistu. Pidennettävän oppivelvollisuusajan myötä katettavaksi tulee sellaisiakin kustannuksia, jotka tänä päivänä ovat olleet opiskelijan taikka työnantajan kattamia. On vaarana, että opetukseen kohdennettavia varoja joudutaan ohjaamaan toisaalle kuin varsinaiseen opetukseen, mikä ei ole opetuksen laadun kannalta hyvä asia. Metsäkoulutus ry on huolestunut, miten päätetään koulutusaloittain, mitkä materiaalit kuuluvat maksuttomaan tutkinto-oikeuteen ja mitkä eivät. Jo nyt koulutuksen järjestäjien välillä on eroja korvaamiskäytännöissä.

Oppimisen ja koulunkäynnin ongelmiin tulisi puuttua jo mahdollisimman varhain, sillä varhainen puuttuminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti edullisin ratkaisu yhteiskunnan ja yksilön kannalta. Jos haluamme helpottaa opiskelijoiden polkua työelämään ja vähentää tutkintojen keskeyttämistä, olisi olennaisempaa panostaa laadukkaaseen ja ajantasaiseen, riittävään lähiopetukseen ja -ohjaukseen, sekä työelämäyhteistyön kehittämiseen. Nyt esitetty rahoitus kohdistuu osaamisen ja metsäalan koulutuksen laadun kehittämisen sijaan materiaali- ja matkakuluihin. Opetusministeriön selvityksen mukaan nuoret eivät koe opintojen maksullisuuden olevan merkittävä syy opiskelun keskeyttämiselle.

Lausunnon keskeinen sisältö

Metsäkoulutus ry:n mielestä esitetty uudistus on kallis ja tehoton esitetyt tavoitteet huomioiden. Esitys tulisi perua ja yhteiskunnan rajalliset resurssit koulutukseen tulisi suunnata opetuksen laadun ja oppimisen tuen vahvistamiseen perus- ja toisella asteella. Uudistus ei tällaisenaan ole valtiontaloudellisesti kestävä. Se aiheuttaa yhteiskunnalle suuren jatkuvan menoerän ilman takeita vaikuttavuudesta. Ammatillisessa opetuksessa kustannukset vaihtelevat paljon koulutusalan mukaan. Metsäalan koulutuksessa opiskeluvälineet ja oppimisympäristöt ovat kalliita. Ammatillisessa koulutuksessa lähiopetuksen määrää ja työpaikoilla tapahtuvan oppimisen resursseja tulee lisätä eikä suunnata resursseja materiaali ja matkakustannuksiin. Rahoitus tulee kohdistaa opetukseen, ohjaukseen ja opiskelun tukeen. Oppimisen ja koulunkäynnin ongelmiin tulee puuttua jo mahdollisimman varhain peruskoulussa. Oppivelvollisuuden pidentäminen ja maksuttomuus ei tätä ratkaise. Toisen asteen koulutuksen tulee taata osaamisen laatu.

Metsäkoulutus ry on valtakunnallinen yhdistys, joka kehittää metsäbiotalouden koulutusta ja sen vetovoimaa. Metsäkoulutus ry yhdistää metsäalan työelämän ja kaikki koulutusasteet.

www.metsakoulutusry.fi

Kunnioitavasti

Ville Manner

Toiminnanjohtaja, metsäkoulutus ry

Susanna Aro

Puheenjohtaja, Metsäkoulutus ry